

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษา บ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยขอสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการศึกษา
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการป่าผลิต : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการป่าผลิต : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน แนวโฮมบ้าน จำนวน 5 คน พนักงานภาครัฐ จำนวน 10 คน ภาคเอกชน จำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้ได้รับสัมปทาน จำนวน 2 คน และผู้ที่ทำงานให้ผู้ที่ได้รับสัมปทาน จำนวน 18 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน แนวโฮมบ้าน จำนวน 5 คน ภาครัฐ จำนวน 10 คน ภาคเอกชน จำนวน 20 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) และการระดมความคิดเห็น (Brain Storming) อุปกรณ์ประกอบด้วย กระดาษบันทึก เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 21 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน หัวหน้ากิจกรรมและป่าไม้ จำนวน 6 คน นักวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกด้วยตนเองพร้อมรับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 ปรับปรุงและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย มีข้อเสนอแนะภายหลังปรับปรุงยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ ควรนำยุทธศาสตร์ไปเผยแพร่ต่อ สาธารณชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอยุทธศาสตร์ คือ จัดทำแผ่นพับและหนังสือ ประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์การพัฒนาการ เพื่อแจกจ่ายแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับเขตป่าผลิต และลงตีพิมพ์วารสารบทความวิจัยยุทธศาสตร์การ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการจัดการป่าผลิต แบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาป่าผลิตถูกทำลายไปจำนวนมาก ความอุดมสมบูรณ์ของ ป่าผลิตลดลง สัตว์ป่ามีจำนวนลดน้อยลง ชีวนานาพันธุ์ลดลง ขาดการปลูกต้นไม้ทดแทน ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของป่าผลิต คณะกรรมการ คุ่มครองป่าที่แต่งตั้งขึ้นมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงานทั้งภาครัฐ และประชาชนกรมการชุดนี้ไม่มีเอกชนเข้าร่วม ดังนั้นในการดำเนินงานจึงขาดการร่วมมือ จากหน่วยงานๆ หลายส่วนที่เกี่ยวข้อง ความต้องการในการจัดการป่าผลิต พบว่า

- 1) ให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการใช้ทรัพยากรป่าผลิตอย่างคุ้มค่า 2) ต้องการให้มีการฟื้นฟู และพัฒนาป่าผลิต 3) ต้องการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ป่าผลิต และ
- 4) ต้องการให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าผลิต และแนวทางการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วมของพหุภาคี พบว่า มีข้อเสนอ ดังนี้

- 1) จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนในการใช้ทรัพยากรจากป่าผลิตอย่างคุ้มค่า
- 2) จัดกิจกรรมรณรงค์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าผลิต 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ในการอนุรักษ์ป่าผลิต และ 4) จัดกิจกรรมให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้าถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าผลิต

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ได้จาก การประชุมเชิงปฏิบัติการ เทคนิค SWOT Analysis และลงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับ

ประกอบด้วย ชื่อยุทธศาสตร์ หลักการและเหตุผล เป้าหมายของยุทธศาสตร์ โครงการหรือกิจกรรมและการวัดและประเมินผลของยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้เรียงลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องเป็นการร่างก่อนหลัง ประกอบด้วย 1) โครงการฟื้นฟูป่าผลิต 2) โครงการจัดสรรพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม 3) โครงการเพาะพันธุ์กล้าไม้ และ 4) โครงการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม ส่วนองค์ประกอบของโครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการ/กิจกรรม 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) กลุ่มเป้าหมาย 5) ตัวชี้วัด 6) หน่วยงานที่รับผิดชอบ 7) งบประมาณ และ 8) การวัดและประเมินโครงการ

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาการสร้างการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พัฒนาขึ้นพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการสร้างการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัญหาของป่าผลิตถูกทำลายไปจำนวนมาก ความอุดมสมบูรณ์ของป่าผลิตลดลง สัตว์ป่ามีจำนวนลดน้อยลง ชีวนานาพันธุ์ลดลง ขาดการปลูกต้นไม้ทดแทน ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของป่าผลิต คณะกรรมการคุ้มครองป่าที่แต่งตั้งขึ้นมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงานทั้งภาครัฐและประชาชนกรรมการชุดนี้ไม่มีเอกชนเข้าร่วม ดังนั้นในการดำเนินงานจึงขาดการร่วมมือจากหน่วยงานๆ หลายส่วนที่เกี่ยวข้อง ความต้องการทางการจัดการป่าผลิต พบว่า 1) ให้คนในชุมชนรู้จักการใช้ทรัพยากรป่าผลิตอย่างคุ้มค่า 2) ต้องการให้มีการฟื้นฟูและพัฒนาป่าผลิต 3) ต้องการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ป่าผลิต และ 4) ต้องการให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าผลิต และแนวทางการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วมของพหุภาคี พบว่า มีข้อเสนอดังนี้ 1) จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนในการใช้ทรัพยากรจากป่าผลิตอย่างคุ้มค่า 2) จัดกิจกรรมรณรงค์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าผลิต 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ป่าผลิต และ 4) จัดกิจกรรมให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการป่าผลิต ทั้งนี้เนื่องจากนายทุนพ่อค้าไม้ เจ้าของโรงเลื่อย เจ้าของโรงงานแปรรูปไม้ ผู้รับสัมปทานทำไม้และชาวบ้านทั่วไป ซึ่งทำการตัดไม้เพื่อเอาประโยชน์จากเนื้อไม้ทั้งที่ถูกและไม่ถูกกฎหมาย ปริมาณป่าไม้ที่ถูกทำลายนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามอัตราจากการเพิ่มจำนวนประชากร ยังมีประชาชนเพิ่มขึ้นเท่าใด ความต้องการใช้ไม้ก็เพิ่มขึ้น เช่น ไม้ในการปลูกสร้างบ้านเรือน เครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร เครื่องเรือน และถ่านในการหุงต้ม การบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อเข้าครอบครองที่ดิน เมื่อประชากรเพิ่มสูงขึ้น ความต้องการใช้พื้นที่เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินก็สูงขึ้นเป็นผลให้ประชาชนเข้าไปบุกเบิกพื้นที่ป่า เพื่อให้เป็นแนวทางพัฒนาป่าผลิตประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น และมีความสำนึกในความเป็นเจ้าของ มีความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรที่เข้าร่วมกันสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่มุ่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรป่าผลิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเพ็ง วงศ์หนองบัว (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา : ประชาชนในนครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลางและสภาพปัญหาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ประชาชนเข้าร่วมกันตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้มาทำบ้าน เครื่องเรือนซึ่งการที่ป่าไม้ถูกทำลายลงมากส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ป่าไม้ทรุดโทรม เนื่องจากประชาชนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการละเมิดตัดไม้ทำลายป่า อีกทั้งประชาชนบางส่วนเห็นแก่ผลประโยชน์ที่ได้รับจากป่ามาก ทำให้ทำลายป่าโดยไม่นึกถึงผลกระทบที่ติดตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ภาครัฐได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า แต่ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในหน่วยงานของท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณและบุคลากรในด้านนี้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่า รวมทั้งเกิดแนวคิดในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิตและรับผิดชอบในพื้นที่ที่อยู่อาศัยอยู่ด้วย ยังสอดคล้องกับกฎหมายป่าไม้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง (2551, หน้า 16) ได้กำหนดเขตรักษาป่าผลิต เป็นการรักษาป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติและแก้ไขความยากจนของประชาชนและชนเผ่าต่างๆ ด้วยการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าผลิต การสำรวจและจัดแบ่งป่าไม้ในเขตป่าผลิตเป็นเขตรักษาและพัฒนา การวางแผนกำหนดมาตรการรักษาและพัฒนาป่าผลิต การดำเนินการจัดการป่าผลิตตามแผนและมาตรการต่างๆ โดยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินการตัดไม้

และเก็บหาของป่าทำให้ถูกต้องตามขั้นตอนของระเบียบกฎหมาย การดำเนินการตรวจวัดและประเมินผล และการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาป่าผลิต

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและลงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับประกอบด้วย ชื่อยุทธศาสตร์ หลักการและเหตุผล เป้าหมายของยุทธศาสตร์ โครงการหรือกิจกรรม และการวัดและประเมินผลของยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้เรียงลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องเป็นการร่างก่อนหลัง ประกอบด้วย 1) โครงการฟื้นฟูป่าผลิต 2) โครงการจัดสรรพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม 3) โครงการเพาะพันธุ์กล้าไม้ และ 4) โครงการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม ส่วนองค์ประกอบของโครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการ/กิจกรรม 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) กลุ่มเป้าหมาย 5) ตัวชี้วัด 6) หน่วยงานที่รับผิดชอบ 7) งบประมาณ และ 8) การวัดและประเมินโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมทำ คือ การศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของประชาชน ร่วมคิดค้น คือ การสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของประชาชน ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน ร่วมตัดสินใจ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม ร่วมจัดหรือปรับปรุง คือ การบริหารจัดการงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ร่วมลงทุน คือ กิจกรรมโครงการของประชาชนตามขีดความสามารถของตนเอง ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย และร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งโดยภาครัฐ เอกชนให้มีประโยชน์ได้ตลอดไปซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาพร กมลกิจไพศาล (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดทำแผนชุมชนบ้านทางยาว หมู่ที่ 8 ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดทำแผนชุมชนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอน วิเคราะห์ชุมชน 2) ขั้นตอนการวางแผน 3) ขั้นตอนการดำเนินการ และ 4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล แผนหมู่บ้านได้แบ่งแผนงานออกเป็นแผนพึ่งตนเอง แผนความร่วมมือ และแผนขอรับการสนับสนุน สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนระดับมาก

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ชุมชน โดยให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนใช้วิธีประชุมประชาคมให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าร่วมกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และโครงการของประชาชน ขั้นตอนการดำเนินการผู้นำจะเป็นผู้ประสานกับหน่วยงานสนับสนุน ชาวบ้านจะเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกโครงการ และขั้นตอนการติดตามและการประเมินผล ชาวบ้านมีส่วนร่วมน้อย ส่วนใหญ่ผู้นำจะเป็นผู้ติดตามและรายงานผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภศิษฏ์ ราชกรม (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรชีวภาพชุมชน กรณีศึกษา บ้านบัว ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพัฒน์ พรหมมงคล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการป่าผลัดใบนโป่งกลุ่ม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลัดใบ ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในการระดมความคิด การดำเนินกิจกรรม การตัดสินใจ ตัดสินใจ วางแผนดำเนินงาน การให้การสนับสนุนด้านการเงิน สิ่งของและแรงงาน และการรับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลัดใบ

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อสร้างการจัดการป่าผลัดใบแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษานานนาพาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พัฒนาขึ้นพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อสร้างการจัดการป่าผลัดใบแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษานานนาพาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แผนกกลีกรรม – ป่าไม้ควรนำผลการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อสร้างการจัดการป่าผลัดใบแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษานานนาพาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็น

แนวทาง วิธีการ แผนยุทธศาสตร์การจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

1.2 พนักงาน เจ้าหน้าที่แผนกกิจกรรม – ป่าไม้ ต้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการป่าผลิตและพัฒนาหมู่บ้านอย่างยั่งยืนและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง

1.3 ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าผลิตและพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งกิจกรรมการจัดการป่าผลิตและพัฒนาหมู่บ้านควรมีการวางแผนให้สอดคล้องประสานวัฒนธรรม ประเพณี ประเด็นปัญหาในพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยนำยุทธศาสตร์การพัฒนาการสร้างการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ป่าผลิต

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการป่าผลิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3 ควรมีการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์การพัฒนาการสร้างการจัดการป่าผลิตแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านนาผาแก้ว เมืองมะหาไซ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4 ควรมีการศึกษาการใช้ประโยชน์ของป่าผลิต สมุนไพรในเขตป่าผลิตของประชาชน